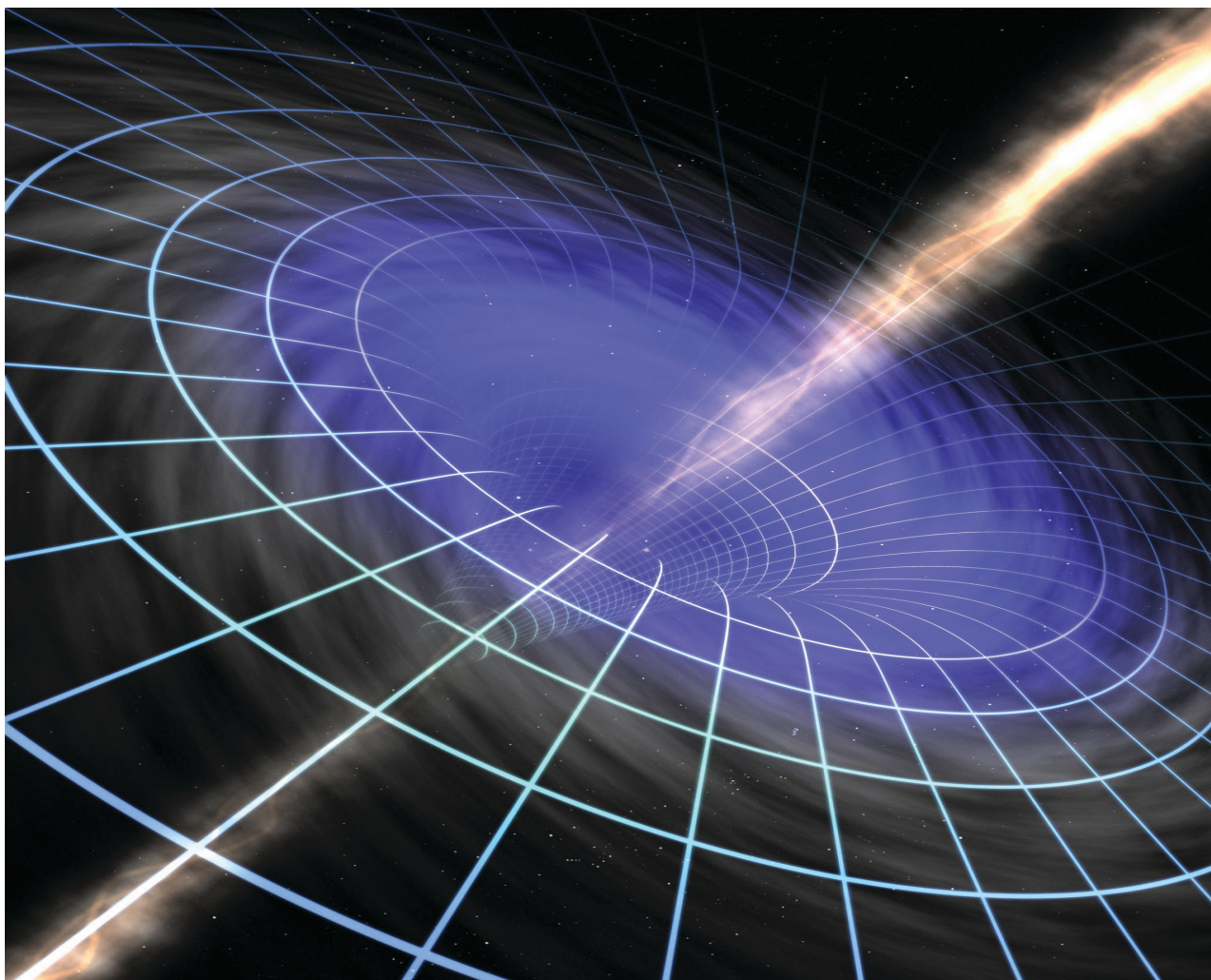

Е
К
В
И
Л
И
Б
Р
И
У
М

ЕКВИЛИБРИУМ

Економски факултет – Прилеп
ЕКВИЛИБРИУМ бр.13

Редакциски одбор

проф. д-р Ѓорѓи Манчески; проф.д-р Славица Роческа; проф.д-р Гордана Витанова; доц.д-р. Марјан Ангелески
проф.д-р Гордана Трајкоска; проф.д-р Димко Кокароски; проф. д-р Љупчо Печијарески;
проф.д-р Каролина Илиеска; доц.д-р Снежана Саламовска; проф.д-р Маргарита Јанеска; проф.д-р Димитар Николоски

лектура: Анкица Стојаноска
техничка обработка: Виолета Глигоровски

Издавач: Економски факултет - Прилеп
Печати: Гинис, Прилеп
Тираж: 500

СОДРЖИНА

Воведен збор Димитар Николоски.....	стр.3
Промоција на дипломирани студенти и магистри Стефана Чепоска.....	стр.4
Промоција на првата генерација магистри на MBA програмата на Универзитетот Френклин Никола Димески.....	стр.5
Прослава на патрониот празник на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ Елизабета Ангелеска-Атанасоска.....	стр.6
Крводарителска акција во организација на Студентскиот парламент Виктор Кирјаковски.....	стр.7
Награда за научно-истражувачки труд Елизабета Николоска.....	стр.8
Влијателни економисти – Филип Котлер Марија Наковска.....	стр.9
Германскиот дуален систем за стручно образование и тренинг Димитар Николоски.....	стр.11
Што претставува „перењето пари“? Пеце Николовски.....	стр.13
Стечајниот управник како фактор за времетраењето на стечајната постапка Мирослав Андоновски.....	стр.16
Дали си и ти дел од Web 2.0? Марјан Ангелески.....	стр.17
Сметководствениот дом на славата Борка Соколоски, Игор Здравкоски.....	стр.19
Електронските аукции како современ начин на тргување Маргарита Јанеска, Милена Бошкоска - Клисароски.....	стр.21
Новости од АИЕСЕК Кристофер Кинтос.....	стр.23
Млади амбасадори за помирување Викторија Петреска.....	стр.25

Воведен збор

Димитар Николоски

Почитувани читатели,

На почетокот сме од уште една нова календарска година којашто за сите нас ветува многу. Се надеваме дека новата 2014. ќе биде исполнета со многу пријатни моменти и успеси на сите полиња од животот како за студентите, така и за наставничкиот и соработничкиот кадар на Економскиот факултет-Прилеп. На сите нив им порачуваме, во оваа година, со несмален ентузијазам да продолжат со реализација на своите планирани активности, но исто така да ги очекуваат и плодовите од својата работа. Во таа насока, Еквилибриум и натаму ќе продолжи да информира за активностите што се преземаат во Факултетот, да разонодува со своите забавни содржини, а сепак да ја задржи својата сериозност и професионалност, својствени за едно академско гласило.

Во тој контекст, и овој број на Еквилибриум донесува мошне разновидни содржини коишто, се надеваме, ќе имаат доволно привлечна сила за да го задржат вниманието на нашите читатели. Меѓу информативните текстови треба да ги споменеме оние коишто информираат за промоцијата на дипломирани студенти и магистри на Економскиот факултет-Прилеп, потоа промоцијата на првата генерација магистри на MBA програмата на Универзитетот Френклин, прославата на патрониот празник на Универзитетот „Св. Климент Охридски“, како и крводарителската акција во организација на Студентскиот парламент на Факултетот. Освен тоа, во овој број нашата наградена студентка Елизабета Николоска, пишува за своите истражувачки искуства и добиената награда за научно-истражувачки труд на Универзитетот „Св. Климент Охридски“, а колешката Марија Наковска, исто така наградена за најдобар успех, во рубриката влијателни економисти не запознава со животот и делото на истакнатиот маркетинг гуру Филип Котлер.

Не помалку интересни се и останатите текстови од наши колеги, како што се оние за германскиот дуален систем за стручно образование и тренинг, „перењето пари“, сметководствениот дом на славата и web 2.0. Од друга страна, содржини со понагласена стручна проблематика имаме во текстови за стечајниот управник, како фактор за времетраењето на стечајната постапка и електронските аукции, како современ начин на

тргување. На крај, како и во претходните броеви од Еквилибриум, Ве запознаваме со активностите на АИЕСЕК, пренесувајќи ги искуствата од претстојот во Р. Македонија на практикантот од САД, Кристофер Кинтос, како и учеството на нашата студентка Викторија Петреска на меѓународната конференција „Млади амбасадори за помирување“.

На крај, уште еднаш, од мое име и од името на Редакцискиот одбор на Еквилибриум Ви посакувам многу здравје и успеси во Новата година. Имено, индивидуалните успеси на секој од нас ќе претставуваат успеси за институцијата, но и за општеството во целина. Затоа, на сите студенти им порачуваме 2014. да ја запаметат по стекнатите знаења и положени испити што ќе водат кон нивната крајна цел – стекнување диплома, а за професорите и асистентите таа да остане „вреза“ по нивните професионални дострели во одделните полиња на научен интерес.

Промоција на дипломирани студенти и магистри

Стефана Чепоска

На 17 декември 2013 година на Економскиот факултет-Прилеп се одржа свечена промоција на магистри по економски науки и дипломирани економисти коишто магистрирале и дипломираше во периодот од 10 март 2013 година до 10 октомври 2013 година. На овој свечен чин присутните, најнапред, ги поздрави деканот на Факултетот, проф. д-р Ѓорѓи Манчески, кој истакна дека влогот во образованието претставува влог во иднината на секој млад човек, а стекнувањето со диплома е предуслов за натамошниот професионален успех. Потоа, збор зеде и проректорот за настава на Универзитетот „Св. Климент Охридски“-Битола, проф. д-р Сашо Атанасоски кој, во својот инспиративен говор, ги истакна напорите што Економскиот факултет-Прилеп и Универзитетот ги прават за едукацијата на компетентни високостручни кадри.

На оваа промоција беа промовирани вкупно 187 дипломирани економисти од кои: 41 дипломиран економист според програмата ЕКТС запишани во периодот од 2004 година до 2008 година; 84 дипломирани економисти според програмата ЕКТС

запишани во периодот од 2009 година до 2012 година; 26 дипломирани економисти, запишани во периодот од 2001 година до 2003 година; и 36 дипломирани економисти според старата програма, запишани во периодот до 2000 година. Вкупниот број промовирани магистри на економски науки изнесуваше 38, од кои 29 се магистранти на II-циклус, запишани во периодот од 2009 година до 2012 година и 9 магистри запишани на после дипломски студии во периодот до 2007 година.

Економскиот факултет-Прилеп, според веќе воспоставената традиција, на најдобрите дипломирани студенти им додели награди и пофалници. Во тој контекст, за најдобри студенти со просечен успех 9,88, беа прогласени Наковска Марија и Николоска Елизабета на кои им беа доделени пригодни награди и пофалници. Оние студенти, пак, кои дипломираше со просечен успех повисок од 9,00 добија пофалници за постигнатите резултати. Целокупната манифестација помина во свечена и пријатна атмосфера и се надеваме дека ќе остане долго време запаметена од новите дипломирани студенти и магистри, како и од сите останати присутни.

Промоција на првата генерација магистри на МБА програмата на Универзитетот Френклин

Никола Димески

На Економскиот факултет-Прилеп веќе неколку години се реализираат постдипломски студии по бизнис-администрација менаџмент според студиската програма на Универзитетот Френклин - Охајо од САД. Станува збор за заеднички проект на Универзитетот Френклин, Универзитетот „Св. Климент Охридски“ од Битола и Економскиот факултет-Прилеп и претставува прв проект од ваков вид во Република Македонија. Студиите се организирани и се реализираат од страна на Универзитетот Френклин, којшто постои од 1902 година, а од 2009 година, како странска високообразовна установа има одобрение за вршење високообразовна дејност на територијата на Република Македонија.

Првата генерација постдипломци на оваа студиска програма успешно ги заврши студиите, а претставниците од американскиот универзитет беа исклучително задоволни од условите и стандардите што ги исполнува Универзитетот „Св. Климент Охридски“ и особено Економскиот факултет-Прилеп. Промоцијата се одржа на 10 октомври 2013 година, во Владата на Република Македонија, во присуство на министерот за образование и наука, Спиро Ристовски, раководниот тим на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ - Битола предводен од ректорот, проф. д-р Златко Жоглев, директорот на студиите Никола Димески и претставници од Универзитетот Френклин. Притоа, беа промовирани вкупно единаесет магистри меѓу кои повеќето работат на извршни и многу одговорни позиции во одделни компании во Република Македонија, токму поради знаењата и вештините што ги стекнаа од оваа програма.

Оваа година интересот за запишување на оваа програма беше поголем од претходната. Причината за тоа произлегува од фактот што студиите се одвиваат според американски стандарди и се стекнува знаење што натаму ќе може практично да се применува. Всушност, тоа е и целта на овие студии, односно да се зголеми квалитетот на вештините со коишто располагаат менаџерите во македонските компании и институции преку програма којашто е флексибилна и практична за студентите. Имено, во текот на студиите на студентите им е овозможено патување и следење на дел од наставната програма во САД, што значи дека е овозможено стекнување

нови знаења од престижна меѓународна институција, без да се патуваат и за многу помалку финансиски средства. Освен професорите, кои доаѓаат од САД, како предавачи на овие постдипломски студии се ангажирани и тројца професори од Економскиот факултет-Прилеп, што е уште една потврда за квалитетот на наставниот кадар на Факултетот.

Исто така, вредно е да се истакне дека Владата на Република Македонија за дел од студентите обезбедува поддршка преку стипендии. Така, за академската 2013/2014 година ќе бидат доделени вкупно 15 стипендии од коишто пет се целосни во износ од 5.000 евра, а десет стипендии покриваат половина од трошоците за школарина. На тој начин, се надеваме дека и во иднина оваа програма ќе биде многу атрактивна и ќе предизвикува голем интерес кај студентите.

Прослава на патрониот празник на Универзитетот „Св. Климент Охридски“

Елизабета Ангелеска-Атанасоска

И оваа година Универзитетот „Св. Климент Охридски“ достоинствено го одбележа денот на својот патрон со свечена прослава којашто се одржа на 5 декември 2013 година. Пред многубројните гости во преполнетата сала на хотелот „Епинал“ во Битола се обрати ректорот на Универзитетот, проф. д-р Златко Жоглев, кој во своето обраќање ги резимираше главните достигнувања во текот на минатата година.

Во рамките на чествувањето на патронот, светителот Климент, беа промовирани неколку високи академски чинови. Имено, за првпат, Универзитетот „Св. Климент Охридски“-Битола додели почесно звање професор емеритус. Ова значајно универзитетско одличје беше доделено на единствениот академик од универзитетската заедница на нашиот Универзитет, проф. д-р Глигор Каневче, кој е еден од најзаслужните научни дејци од областа на енергетиката во Република Македонија. Звањата почесни професори беа доделени на д-р Себастиан Кемпген, посветен славист од Универзитетот во Бамберг, Република Германија и на д-р Јозеф Лауринчик, активен истражувач и визитинг професор од Универзитетот во Нитра, Република Словачка. Титулата почесен доктор на науки Универзитетот „Св. Климент Охридски“-Битола ја додели по четврти пат, а ова високо признание оваа година го понесе професорот Ролф Голоб, раководител на Центарот за меѓународни образовни проекти при Универзитетот во Цирих, Швајцарија.

По повод патрониот ден на Универзитетот „Св. Климент Охридски“-Битола традиционално беа додели повеќе одличја, како што се: награди на најдобрите дипломираните студенти, како и плакети и парични награди за најдобрите учесници на Конкурсот во категориите истражувачки труд и есеј. На настанот му претходеше соодветна постапка, при што две одделни конкурсни комисији разгледуваа пристигнатите трудови и есеи. Во рамките на воспоставената традиција, а во насока на стимулација на креативноста и инвентивноста и оваа година комисиите се определија да доделат по три награди, што говори за интересот кај студентите за учество на конкурсите. Наградени истражувачки трудови беа следниве: прва награда за трудот „Црвеното овошје како извор на антоцијани со антиоксидативно дејство“, од Александар Савески,

студент на Технолошко-технички факултет – Велес; втора награда за трудот „Степенот на сложеност на идното, минато-идното и предминатото време како фактор што влијае врз периодот на нивното изучување во наставата по македонски јазик“ од Јана Јуруковска, студент на Педагошки факултет – Битола; и трета награда за трудот „Анализа на напредокот на Република Македонија во исполнувањето на економските критериуми на патот кон ЕУ за периодот 2009-2013 година“, Елизабета Николоска, студент на Економски факултет – Прилеп. Наградени есеи беа следниве: прва награда за „Ист помеѓу еднаквите“, од Наталија Трајковска, студент на Правен факултет – Кичево, дисперзирани студии Битола; втора награда за „Судбина или...?“ од Виолета Павлеска, студент на Факултет за администрација и менаџмент на информациски системи-Битола; и трета награда за „Изгладнети во преводот“ од Анета Димовска, студент на Педагошки факултет – Битола. За најдобрите есеи и истражувачки трудови беа доделени плакети и одделно по три парични награди и тоа: прва награда во износ од 20.000 денари, втора награда во износ од 15.000 денари и трета награда во износ од 10.000 денари.

Од Универзитетот „Св. Климент Охридски“ – Битола се нагласува дека во наредниот период се планира дополнително развивање на интересот за учеството на студентите во креативни и творечки активности, со изнаоѓање и други форми и начини преку коишто ќе се мотивираат студентите за јакнење на нивните образовни и интелектуални перформанси. Универзитетот „Св. Климент Охридски“ -Битола гради стратегија во којашто истражувачкиот сегмент или процесот на учење и размислување за проблемите треба да се заснова на сеопфатно промислување и истражувачки пристап што, натаму, треба да се применува и во животот, односно да се дојде до квалитетни и употребливи знаења од коишто бенефит ќе имаат и студентите и заедницата.

Крводарителска акција во организација на Студентскиот парламент

Виктор Кирјаковски

Студентскиот парламент при Економски факултет-Прилеп, на 4 декември 2013 година, организираше хуманитарна крводарителска акција којашто беше поттикната од идејата за мотивирање на студентите и зголемување на нивната општествена одговорност. Особено задоволство причинува фактот што акцијата заврши успешно, студентите покажаа голем интерес и во задоволително голем број се вклучија во акцијата за дарување крв. Во овој контекст, Студентскиот парламент изразува огромна благодарност до Деканската управа на Факултетот што даде поддршка и помогна во реализацијата на оваа акција.

Крводарителската акција ја поздравил познатиот македонски актер и пејач, Влатко Илиевски, кој по тој повод гостуваше на нашиот Факултет. Тој истакна дека во рацете на студентите е да направат промени и да го поттикнат интересот за хуманоста. Во продолжение, овој реномиран поп-пеач одржа едночасовен концерт за да ги охрабри и мотивира студентите во поголем број да се вклучат во акцијата за дарување крв.

Со оваа хуманитарна акција, пред сè, се докажа дека хуманоста не познава граници и дека постојат различни начини да им се помогне на оние што имаат потреба. Акциите од овој карактер секогаш се добредојдени, бидејќи на тој начин несебично им се помага на други луѓе. Затоа, континуираното организирање на хуманитарни акции од страна на Студентскиот парламент ќе претставува приоритет и во идниот период. Во тој контекст, секторот за екологија и здравствено-хуманитарна дејност, што функционира во рамките на Студентскиот парламент, веќе планира наредна акција од хуманитарен карактер.

Покрај гореспомената активност, Студентскиот парламент при Економски факултет-Прилеп зема активно учество и во голем број други манифестации, што се од интерес за студентите. Имено, Парламентот ја продлабочува соработката со институциите од културното дејствување заради обезбедување можност за студентите да учествуваат во разновидни културни активности. За крај, на сите студенти на Економски факултет-Прилеп, од името на Студентскиот парламент, им посакуваме среќна Нова 2014 година и успех на сите полиња во животот.

Награда за научно-истражувачки труд

Елизабета Николоска

На конкурсот за најдобар истражувачки труд на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ - Битола нашата студентка Елизабета Николоска ја освои третата награда за трудот „Анализа на напредокот на Република Македонија во исполнување на економските критериуми на патот кон ЕУ за периодот 2009-2013 година“. Освен тоа, на последната промоција на дипломирани студенти на Економски факултет-Прилеп таа беше наградена за еден од двајцата најдобри студенти во својата генерација. Тоа претставуваше мотив, во овој број на Еквилибриум, да издвоиме простор за овој наш истакнат дипломец, а во продолжение, во прво лице, ги пренесуваме нејзините лични истражувачки интереси.

Студирајќи четири години на студиската програма по Меѓународна економија и бизнис на Економски факултет-Прилеп во секој семестар континуирано се среќавав со содржини поврзани за најголемото европско семејство, наречено Европска унија. Во почетокот од студирањето се запознавав со основните податоци за Европската унија, но како што поминуваа годините сознанијата се прошируваа со темелно разработување на политиките и економијата што ја води Унијата. ЕУ беше и остана тема што го привлекува моето внимание за постојано продлабочување и надградување на стекнатите знаења за оваа форма на интеграција на земјите. ЕУ, според мене, е актуелна тема за секој граѓанин на онаа земја што на каков било начин е поврзана со нејзиното постоење. Во тој контекст, вредно е да се истакне дека нашата земја води долгогодишна битка за постигнување на статусот земја-членка на ЕУ.

Како новодипломиран економист посакав стекнатите знаења во текот на студирањето да ги искажам преку истражувачка дејност, на повисок степен, со конкретни цели. Добиената пофалница за учество на конкурсот за истражувачки труд на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ – Битола за 2012 година беше почетен мотив за повторно учество со надеж, следниот пат, моето име да биде меѓу наградените учесници. Исто така, мотивација за започнување со научно-истражувачка дејност беше квалитетното исполнување на слободното време што го имаме сите студенти во текот на летниот распуст. Покрај гореспоменатото, би сакала да напоменам дека навлегувањето во научно- истражувачката дејност

произлегува од нескротливата желба за континуирано учење и надградување на знаењата, способностите и вештините за јасно истакнување на нашите ставови, мислења, идеи, решенија и перпораки особено како академски граѓани. Основна цел во текот на истражувањето беше согледување на тоа до каде е стигната Република Македонија на патот што води до влез во европското семејство, како и согледување на моите лични способности за развивање автентичен став кон дилемата „за или против влез во ЕУ“.

Моите истражувачки способности ги насочив кон подетално анализирање на економските постигнувања на нашата земја за влез во ЕУ. Токму затоа, истражувачкиот труд беше насловен „Анализа за напредокот на Република Македонија во исполнување на економските критериуми на патот кон ЕУ за период 2009-2013 година“. Првиот дел од трудот е посветен на запознавање со основното значење на ЕУ, за каков вид интеграција станува збор, кои се политиките што ги спроведува, како и кои се условите, односно критериумите што треба секоја земјата-кандидат да ги исполни за да биде дел од ЕУ; додека во вториот дел беше направен посебен осврт во делот на економските критериуми. Во трудот акцентот беше ставен на Република Македонија и нејзиниот пат кон ЕУ, проследен преку хронолошки настани што укажуваат на најзначајните датуми во македонската историја при европската интеграција.

Срж'та на овој труд се табеларните прикази на анализата за напредокот на Република Македонија во исполнувањето на економските критериума, за периодот од 2009 до првата половина на 2013 година. Економските критериуми за влез во ЕУ, во основа, се поделени на два водечки критериуми и тоа: прво, постоење на функционална пазарна економија (тука како посебни критериуми се разработуваат: макроекономската стабилност, надворешниот сектор, пазар на труд, монетарната политика, фискалната политика, инфлацијата, влезот и излезот на пазарот, слободното дејствување на пазарните сили, правниот систем и финансискиот сектор); и второ, капацитетот за соочување со конкурентскиот притисок и пазарните сили во рамките на Унијата (каде што како посебни критериуми се разработуваат: човечкиот и физичкиот капитал, секторската и структурата на компаниите, државното влијание врз конкуренцијата и економската интеграција со ЕУ).

Табеларните прикази се состојат од детално разработување на секој од гореспоменатите критериуми и нивното исполнување од страна на нашата земја, како и личниот став на авторот на

трудот за постојната ситуација. Пред да се премине кон заклучокот, пак, посветени се страници на последните статистички информации во врска со состојбата на земјата во исполнувањето на економските критериуми.

Глобален заклучок од податоците во трудот е дека светската финансиска криза имаше негативни реперкусии. Сепак, состојбата во исполнувањето на економските критериуми не е толку црна, така што постојат одредени сегменти во коишто нашата земја има голем напредок. Република Македонија постојано воведува претпристапни економски програми, што имаат потреба од поголем квалитет и иновативност. Владата треба да воведо поквалитетни програми за развој на надворешниот сектор, бидејќи сликата низ годините речиси е непроменета. Во однос на фискалната политика, исто така, ситуацијата не е задоволителна. Имено, земјата постојано е во буџетски дефицит и има зголемен јавен долг. Инфлацијата е на стабилно ниво, но треба поголемо внимание да се посвети од страна на Владата за стапката на инфлација да се намали под 3%. Пазарниот механизам за формирање на цените функционира, но постојат одделни сектори (на пример, енергијата), каде што е потребна појава на конкуренција. Правниот систем лошо е поставен и не е соодветен, односно покажува голема стапка на корупција, бавни и долги правни постапки. Недостигот од квалификувана работна сила и големиот број невработени млади лица е главен одраз на пазарот на труд. Но, земјата, од друга страна, во текот на годините води стабилна макроекономска и монетарна политика и има изградено стабилен финансиски и банкарски сектор.

На крај, на сите студенти би сакала да им порачам дека образованието не завршува со завршувањето на дипломските студии и дека образовниот процес не следи во текот на целиот живот. Современиот човек треба постојано да ги надградува стекнатите знаења, да открива нови полиња кадешто може да се стекне со нови способности и вештини. Патот до успехот е тежок и бара вложување многу труд и макотрпна работа. Водич на нашиот пат кон личен успех треба биде силната верба дека еден ден вложениот труд ќе резултира со остварување на нашите замислени цели, пријатно чувство на добро завршена работа, придонес кон подобрување на состојбите, поквалитетен живот, подобро општество.

Влијателни економисти – Филип Котлер

Марија Наковска

„За маркетингот е потребен еден ден за да се научи, но цел живот за да се разбере!“

Филип Котлер

Денешните успешни компании на сите нивоа имаат една заедничка работа, а тоа е нивниот успех што се заснова на силното фокусирање на клиентите и цврстата посветеност на маркетингот. Токму затоа, во овој број на Еквилибриум, во рубриката Влијателни економисти го претставуваме животот и делото на еден од најзначајните светски експерти за стратегиската практика на маркетингот, Филип Котлер, кого многумина го сметаат за маркетинг гуру и татко на модерниот маркетинг.

Филип Котлер е истакнат професор по меѓународен маркетинг на Факултетот за менаџмент „Келог“ при Универзитетот Нортвестерн каде што со предавање маркетинг започнал уште во далечната 1962 година. Тој е роден на 27 мај 1931 година во Чикаго. Тој дипломирал на Универзитетот во Чикаго, а докторирал на Институтот за технологија

во Масачусетс (МИТ). Котлер е автор на повеќе од 40 книги од областа на маркетингот, меѓу коишто и книгата „Маркетинг менаџмент“, којашто досега е издадена во дванаесет изданија и е светски најпознат учебник за маркетинг што се употребува на катедрите по економија на речиси сите попознати универзитети во светот. Меѓу позначајните книги на Котлер вредно е да се споменат: „Стратегиски маркетинг за непрофитни организации“, „Принципи на маркетингот“, „Маркетинг од А до З“, „B2B бренд менаџмент“, „Маркетинг во јавниот сектор“ и др. Исто така, тој има напишано повеќе од 100 статии во најпознатите стручни списанија за економија, како што се: Harvard Business Review, Sloan management Review, Business Horizons, California Management Review и Journal of Marketing.

Во текот на својот плоден животен век Филип Котлер честопати е одликуван и наградуван. Меѓу многубројните големи одликувања на д-р Филип Котлер треба да се спомене наградата Paul D. Converse, што ја доделува Американското здружение за маркетинг, а со којашто се оддава чест за истакнат придонес во науката за маркетингот, како и британската награда, Stuart Henderson Brit Award, за маркетинг на годината. Освен тоа, професор Ф. Котлер беше именуван како прв добитник на две големи награди, а тие се: Награда за најценет маркетинг едукатор на годината и Награда Филип Котлер за успешна работа на полето на здравствениот маркетинг, што ја доделува Академијата за здравствен маркетинг. Неговата листа на награди е навистина за восхит, бидејќи без двоумење може да се каже дека е добитник на сите светски позначајни награди и признанија. Во неодамнешната анкета на весникот Financial Times од 1000 извршни директори низ целиот свет, токму професорот Ф. Котлер беше рангиран како „највлијателен бизнис гуру“ на 21. век.

Стручниот придонес на Филип Котлер во деловното работење на компаниите, исто така, е мошне импресивен. Имено, професорот Ф. Котлер бил во улога на консултант на најголемите американски и европски компании, вклучувајќи ги IBM, Michelin, Bank of America, Merck, General Electric, Honeywell и Motorola во областите на маркетинг стратегии и планирање, организирање на маркетингот и меѓународен маркетинг. Според него, „има повеќе стратегии коишто компаниите и државите можат да ги применат за излез од рецесија, а не само една најдобра.“ Освен тоа, Ф. Котлер е советник во многу држави во светот, а на владите им помага во развојот и позиционирањето на нивните компании во глобалната економија, односно

компаниите и владите ги советува за практиките што се употребуваат во глобалниот маркетинг, како и можностите што можат да се постигнат и да се остварат.

„Многу луѓе сметаат дека само големите компании што работат во најразвиените економии го применуваат маркетингот, но здравиот маркетинг е клучен за успехот на секоја организација, без разлика дали таа е голема или мала, глобална или домашна. Иновациите не зависат од големината на земјата. Честопати најиновативните решенија во бизнисот доаѓаат од малите земји“ - истакнува Котлер. Притоа, тој додава: „Во денешно време, со развојот на современите технологии и интернетот, компаниите веќе не можат да си дозволат да бидат лоши“. Со новите технологии и социјалните мрежи, како што е Facebook, секоја информација, а особено лошата се шири со огромна брзина. Сето ова ги соочува компаниите со нови предизвици, но им отвора и нови можности за развој на нивните маркетинг-стратегии. Според Котлер, секоја држава, како и самите компании треба да направат сопствена SWOT анализа, во којашто ќе бидат опфатени сите вредности, односно силните страни, како и слабостите, можностите и опасностите за нејзиниот развој.“

Придонесот на Ф. Котлер во сферата на маркетингот може да се разгледува од три аспекта. Прво, тој има направено повеќе од кој било друг писател или научник за да ја промовира важноста на маркетингот, односно трансформирање на маркетингот од периферна или споредна активност во компанијата во една од клучните активности без којашто денешните компании не би можеле да се замислат. Второ, тој го продолжи трендот што го започна Питер Дракер, којшто значеше менување на акцентот што претходно беше поставен на цената и дистрибуцијата и фокусирање кон задоволување на потребите и желбите на потрошувачите. Трето, слободно може да се каже дека Ф. Котлер е заслужен за проширување на концептот на маркетингот сведен само на продажба кон процес на комуникација и размена, така што покажа како маркетингот може да биде применет, не само од страна на компаниите, туку и од политичките партии и во многу други ситуации.

Можноста да се запознае германскиот дуален систем за стручно образование и тренинг претставува голем предизвик. Токму со овој предизвик лично се соочив и јас, кога во рамките на програмата за доживотно учење на Националната агенција за европски образовни програми и мобилност одблизу го запознав овој систем на стручно образование и тренинг, којшто иако неофицијално, сепак, оправдано го носи епитетот „број еден во светот“. Студиската посета беше реализирана во периодот од 24 до 29 ноември 2013 година во Бон и беше осмислена од страна на Федералниот институт за стручно образование и тренинг (Bundesinstitut für Berufsbildung-BIBB).

Главна одлика на германскиот дуален систем за стручно образование и тренинг е тоа што образованието задолжително се одвива на две места: во стручно училиште (berufsschule) и во компании. Учениците во компаниите просечно поминуваат од 3 до 4 денови во неделата, најчесто, на определено работно место, а самиот тренинг се реализира врз основа на регулативата за тренинг и во рамките на договорот за тренинг. Во училиште пак, учениците во просек поминуваат од 1 до 2 дена во неделата, врз основа на утврден курикулум од општи и стручни предмети. Стручното образование и тренингот се регулирани со посебен закон што датира од 1969 година и опфаќа повеќе сегменти од оваа проблематика, како што се: признавање на професиите од страна на државата, делокруг на професиите, времетраење на обучувањето, профили на професиите, начин на испитување и сл. Договорот за тренинг, пак, ги содржи следниве детали: времетраење на тренингот, содржина на тренингот, права од работни односи за лицето кое се обучува, височината на надоместокот што се исплаќа и сл.

Интересно е да се истакне дека постои тренинг за речиси сите струки во економијата и администрацијата со фокус врз стручните компетенции на учениците. Стручните компетенции имаат комплексно значење и претставуваат комбинација од стручни, методолошки и општествени вештини. Притоа, стручното образование, преку систематична тренинг програма, обезбедува стручни вештини, знаење и квалификации што се неопходни за вклучување во стручна активност,

особено во услови на сè понагласени промени во деловното окружување. Исто така, учениците, преку обуката, треба да се стекнат и со непходното стручно искуство. Во моментот германскиот дуален систем на стручно образование брои околу 340 струки во различни области, како што се: индустрија, трговија, занаети, администрација, здравство, земјоделство и сл. Притоа, струките имаат различен степен на специјализација, тие постојано се ревидираат согласно со актуелните потреби во стопанството и, доколку е потребно, се воведуваат нови. Така, на пример, од 1996 година до денес се креирани 49 нови струки, а дури 211 се модернизирани. За илустрација на новововедените струки ќе ги споменеме следниве: специјалист за пазарно и општествено истражување, агент за туризам и разонода, специјалист за безбедност при работа, техничар за рециклирање и менаџмент со отпад, асистент за здравствени услуги, микротехнолог и др.

Аргументите што одат во прилог на германскиот дуален систем на стручно образование произлегуваат како од предностите за стопанството, така и од предностите за младите луѓе. Така, на пример, придобивките за стопанството од овој систем се следниве: обезбедување на потребниот стручен труд, намалување на трошоците за обука, зголемување на мотивацијата и лојалноста на работниците кон компаниите, обезбедување специфични квалификации за работното место и подобрување на продуктивните перформанси на работниците. Од друга страна, младите луѓе се

стекнуваат со добри перспективи на пазарот на труд, добиваат практично оспособување и призната диплома, а за својот труд задолжително примаат и паричен надоместок што, во просек, изнесува до една третина од платата на вработен со полно работно време.

Дуалниот систем за стручно образование во Германија не би бил тоа што е доколку зад него не стои силна логистичка поддршка од страна на сите општествени партнери. Така, најзначајните прашања за развојот на системот заеднички се дискутираат меѓу Федералната влада, регионите, претставници на работниците и претставници на работодавачите. Одлуките за коишто може да се постигне консензус се спроведуваат во пракса од страна на сите партнери, во делокругот на нивните компетенции. Федералната влада е задолжена за признавање на струките, договарање на задолжителните услови, промовирање мерки за поддршка и истражување во областа на стручното образование и тренинг. Регионите се задолжени за издавање на курикулумите, финансирање на наставниот кадар и супервизија на активностите на коморите. Работодавачите, заедно со синдикатите, се задолжени за предлагање нови и осовременување на постојните струки, номинирање експерти во сферата на регулативата на стручното образование и договарање на надоместоците за лицата што се обучуваат. Стопанските комори, пак, вршат супервизија на тренингот, ја проверуваат способноста на компаниите и инструкторите, вршат регистрација на договорите за тренинг и го администрираат завршното испитување. Финансирањето на германскиот дуален систем за стручно образование е комбинирано, така што околу 84% се финансира од страна на компаниите, додека со 16% учествуваат регионалните власти.

На ова место се поставува прашањето: зошто германскиот дуален систем за стручно образование претставува модел за успехот на поголемиот број млади луѓе? Одговорот се наоѓа во низата негови позитивни карактеристики: прво, тој се заснова на богатата традиција во Германија да се образува стручна работна сила во согласност со економскиот и општествениот развој што, како задолжително образование, датира уште од 1869 година; второ, тој е отворен за сите ученици од земјата и странство, што е многу битно во услови кога земјата се соочува со стареење на населението и недостаток од млада работна сила; трето, тренингот главно се финансира од страна на компаниите бидејќи ги одразува нивните реални потреби за стручен кадар; четврто, овој систем, речиси без исклучок, обезбедува вработување

на младите луѓе и придонесува за нивна брза и успешна интеграција во општеството. Токму заради овие карактеристики германскиот дуален систем за стручно образование е во фокусот на опсервирање од страна на голем број други земји. Во минатото, па и денес постоеле и постојат обиди овој систем да се копира, но честопати тоа не резултира со саканиот успех. Причина за тоа, најчесто, е слабата логистичка поддршка и отсуството на капацитет на економскиот систем којшто би обезбедил непречено функционирање на системот за стручно образование. Затоа, сумирајќи го претходно кажаното, може да се заклучи дека е пожелно да се користат искуствата од германскиот систем, но секогаш треба да се има предвид конкретниот контекст и степенот на економската развиеност на земјата каде што тој се имплементира.

Што претставува „перењето пари“?

Пеце Николовски

Една од современите многу застапени криминални економски махинации, во светски размери, е тн. перење пари. Според енциклопедијата Larousse, перењето пари се дефинира како: „примена на серија операции над фондовите, по што нивното криумчарско и незаконско потекло може да биде затаено“. Значи, се работи за појава преку којашто меѓународните филијали на големите банки, парите заработени на илегален начин и надвор од даночните и официјални финансиски текови (најчесто од црната берза, уцена, кражба, трговија со дрога, цигари или оружје, проституција, рекет и сл.) треба да ги официјализираат и вратат во легалните текови, и тоа преку анонимни банкатски сметки, купопродажни договори, вложување капитал или на други начини.

Појавата доби сериозни планетарни размери, а најдобро за тоа сведочи фактот дека за нејзиното елиминирање расправаат лидерите на 7. најразвиени земји и Русија, на самитот Г8 во Окинава. Дури и површните набљудувачи на големите и скапи продавници на скапоцени камења во Париз, Њујорк, Лондон и др., паѓаат во очи на некои луѓе кои очигледно не припаѓаат на „големиот свет“, кога ги трошат огромните суми готови пари за купување скапоцени предмети или преку ноќ стануваат сопственици на скапи вили на Азурниот брег и на други монденски плажи. Трговците, обично, ги тријат рацете, но даночните и царинските власти на тие земји имаат многу проблеми да ги спречат „новите богаташи“ да инвестираат во купување недвижности во најлускузните одморалишта. Доколку малку подлабоко се проанализира од каде доаѓаат

„валканите“ пари што се трошат на Азурниот брег, Ибица, Палма де Мајорка или други светски познати летувалишта, тогаш може да се дојде до следниве заклучоци:

Прво, во голем број од поранешните социјалистички држави, особено во периодот на транзиција, перењето пари станува единствен начин за легализација на илегално заработените пари на слојот криумчари и шверцери, како и нивното пренесување во големите странски банки. Парите заработени, најчесто, од шверцувана, дефицитирана стока (меѓународните синџири на шверцот со странски цигари, алкохолни пијалаци, нафтени деривати, дрога и оружје), потоа проституцијата, рекетот и уцените, се префрлаат илегално (се плаќаат најчесто во кеш или со компензација) во банките на далечните земји без финансиска контрола, кадешто се вложуваат на анонимни сметки, или со помош на комерцијални советници, се насочуваат во инвестиции, отворање off shore компании и др. Потоа, пак, преку нив, се префрлаат на легални сметки во европските банки и така се враќаат во нормалните економски текови;

Второ, сличен пристап се применува и за парите заработени во криминалните активности на познатите мафијашки организации и нивните ограноци во развиените земји што го организираат и контролаат пазарот на дрога, цигари и проституција. Таквите мафијашки синџири особено се јаки во Италија, САД, Шпанија, Франција, но и во други развиени држави. Долгогодишното искуство од недозволените активности ги научило мафијашите дека илегално заработените пари најдобро е да бидат насочени кон банките и претставништвата во оддалечените пацифички и карибски острови од каде што, по „евидентирањето“, се упатуваат во банките на земјите што им гарантираат анонимност на вложувачите: Лихтенштајн, Монако, Луксембург, Андора, Швајцарија, Кипар, Либан, Јужна Африка и др.;

Трето, во најсиромашните земји и земјите во развој, пак, парите од кредитите на меѓународните финансиски институции многу често незаконски се присвојуваат од страна на владејачката гарнитура. На тоа предупредуваат бројните анализи на Светската банка и Меѓународниот монетарен фонд. Така отуѓени, огромните износи илегално се префрлуваат на анонимни сметки во европските банки во гореспоменатите земји и така завршуваат во приватните џебови на шефовите на државите или нивните доверливи луѓе.

Вредноста на прометот на „валканите пари“, во светски размери, се проценува на околу 1000 милијарди долари годишно, од коишто половината потекнуваат од шверцот со дрога. Оттука, не зачудуваат залагањата на лидерите на Г-8 да се зголеми меѓународната контрола и соработка за спречување на овие појави и да се упатат закани со економски санкции против државите што им пружаат заштита или ги толерираат овие појави на својата територија и во своите банки.

Меѓународните напори за спречување на овие напори добија своја институционална рамка во 1991 година кога Групата седум на најголемите индустриски земји (Г-7) ја основа Меѓународната агенција против перењето пари (ФАТФ). Една од функциите на оваа агенција е годишно објавување на „црната листа“ и редоследот на земјите во коишто перењето пари е присутно или толерирано, како и воведување економски и политички санкции против нив. Во тие земји меѓу кои, според листата од 2001 година, покрај другите се и Русија, Либан и Филипини, но и многу други земји се бара да се измени праксата во работењето со парите и вложувањата, да се истражува потеклото на парите депонирани во нивните банки и поостро да се спротивставуваат на „перењето пари“. На „црната листа“ на ФАТФ од 2001 година се наоѓаат 15 т.н. off shore острови и банкарски центри, а од земјите, освен трите горенаведени, фигурираат и: пацифичките островски држави Доминика, Науру, Сент Китс, Невис, Сент Винсент и Гренадини. Во придружниот коментар ФАТФ наведува дека седум земји: Бахами, Кајманските острови, Куковите острови, Израел, Лихтенштајн, Маршалските острови и Панама остваруваат значаен напредок во борбата против перењето пари, и тоа преку воведување строги прописи против криминалците и нивните сретства. Но, треба да докажат дека прописите навистина стриктно се применуваат. Интересно е да се спомене дека Кајманските острови, за коишто многумина не се сигурни каде се наоѓаат на глобусот, станаа петти светски финансиски центар (по Њујорк, Лондон, Хонг Конг и Токио), токму со спроведувањето на големите операции за „перење“ на криминалните пари, пристигнати во локалните банки од сите краеве на светот. Сега оваа држава, со притисокот на ФАТФ, прави големи напори да ги зајакне законските и финансиските системи за контрола и спречување на овие појави. Но, голем дел од таквите „валкани“ пари веќе се поминати низ „чистилиште“ на овој далечен остров и се упатени, како легален пренос, во другите светски центри или се вложени во големите работи во

коишто натаму се оплодуваат.

Што се однесува на Русија, во извештајот на ФАТФ од 2001 година се напоменува дека на политичко ниво таа ветува реформи и воведување прописи против перењето пари, но Руската дума не одобрила неопходни закони со коишто таа борба ќе биде ефикасна. Следејќи ги натамошните руски напори, се забележува дека во јуни 2001 година, на предлог на претседателот Путин, Руската дума започнала расправа за усвојување закони во врска со перењето пари, со кои што би бил задоволен еден дел од условите на ФАТФ, потребни за симнување на Русија од споменатата црна листа на земјите со најголема застапеност на овие појави, што директно ги дестимулираат толку потребните странски вложувања или партнерски односи со други земји. Според одредбите на предлог-законот, сите руски банки би биле обврзани на специјалната државна агенција и да ги пријавуваат финансиските трансакции над 100.000 евра. Противниците на таквите решенија коментирале дека на тој начин би била загрозувана независноста на руските банки, а предлагачите како основен аргумент го истакнувале ставот на ММФ, што од 1990 година престанал да & позајмува пари на Русија, главно, заради основаните сомневања дека руските банки и деловни луѓе се вмешани во „перењето“ на милијарди долари. Предложените руски закони за спречување на перењето пари во Думата биле усвоени во средината на 2001 година, па главните напори на ФАТФ, но и на руските државни органи се концентрирале на нивната подоследна примена. Но, тоа не е нималку лесно, кога се знае колкава е моќта на руското и светското финансиско подземје што дејствува во оваа земја.

Бугарското биро за финансиска контрола, основано во 1998 година, соопштило дека, во август 2001 година

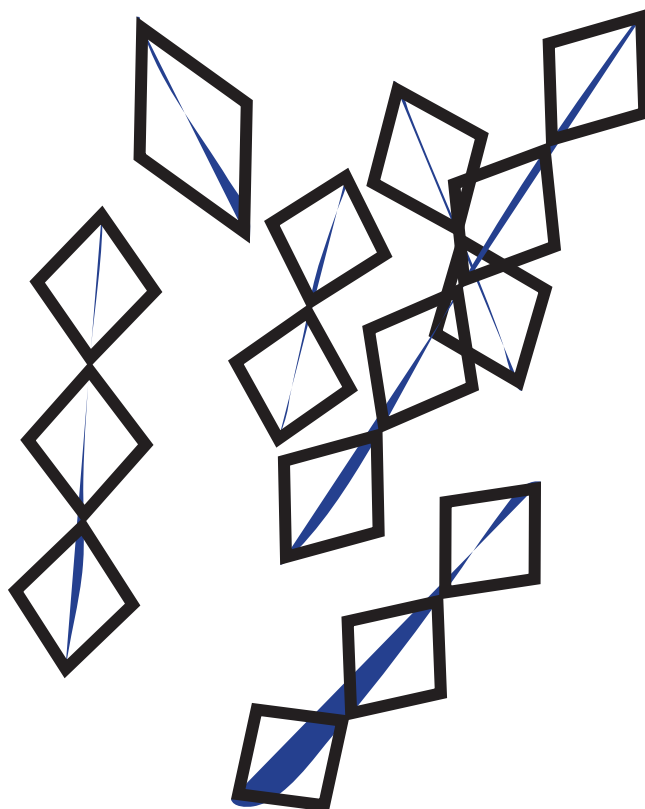
било спречено перењето на 114,7 милиони долари и тоа во периодот од октомври 1998 до 30 април 2001 година, според Законот за спречување на перењето пари што таа земја го усвоила во јули 1998 година. Кога се знае дека Бугарија е висококотирана на споменатата „црна листа“ на ФАТФ, тогаш ова може да се смета за почетен охрабрувачки услов.

Дека борбата против „перењето пари“ не се одвива без проблеми и во земјите со традиционално постоење на соодветните законски основи и искуствата во неговото искоренување сведочат и искуства од САД. Имено, во август 2001 година американскиот државен обвинител, Џон Ашкрофт, го повикал Американскиот конгрес да ги зајакне законите против „перењето пари“, бидејќи, според него, постојните прописи биле полни со „дупки“, па ја отежнувале борбата против организираниот криминал којшто со трансакции „ги префрлал валканите пари“ низ банките во оваа држава. Тој, исто така, го известил Конгресот дека Министерството за правосудство ќе доставело дополнение на законите што во оваа област биле усвоени уште од седумдесеттите години на минатиот век. Дополнувањата се однесувале, пред сè, на шверцот на големите количини готови пари, преносот на готовите пари стекнати преку продажба на дрога „особено на автопатите или во авионите“, како и на странските криминалци кои ги шверцувале парите во САД. Освен за тероризмот и банкарските трансакции, обвинителот предложил законските одредби да се насочат и кон корупцијата на странските официјални лица и фондовите на организираниот криминал. По нападот на Светскиот трговски центар во Њујорк на 11 септември 2001 година, овој аспект на контрола исклучително е интензивиран.

Според прописите што на крајот од април 2002 година ги објавило американското Министерство за финансии, банките и фирмите за издавање кредитни картички, брокерските компании, фирмите за електронско работење и другите финансиски компании морале да прифатат сеопфатни и строги програми против перењето пари, а во рамките на планот на американската влада против дилерите на дрога и терористите. Компаниите морале да обучат работен персонал, да ги откријат методите за перење пари, да ја утврдат политиката и процедурата за откривање на ризикот и да ја сведат на минимум можноста за злоупотреба. Нив ги контролирале независни комисии и Министерството за финансии.

Воедно било најавено да се разгледа и проширувањето на овие строги прописи на контрола за секторот на осигурување, трговијата со накит, скапоцени камења, облагородени метали, продажбата на автомобили и работењето на туристичките агенции. Сè уште се прават напори повеќе да се затегнат главните активности низ коишто се перат парите. Дали со тоа ќе се спречат главните текови на овие махинации останува да се провери во наредните години?!

Стечајниот управник како фактор за времетраењето на стечајната постапка

Мирослав Андоновски

Стечајната постапка има за цел колективно намирање на доверителите на стечајниот должник (во натамошниот текст: должник) со впаричување на должничкиот имот и распределба на остварените средства (приходи) на доверителите или со склучување посебен договор за порамнување на побарувањата утврдени со планот за реорганизација што е насочен кон натамошно одржување на должниковиот деловен потфат (во натамошниот текст: деловниот субјект). Со реорганизација може да се врши и порамнување на побарувањата пред отворањето стечајна постапка, според условите утврдени со закон.

Според Законот за стечај, стечајна постапка се спроведува над имотот на должникот – правно лице, како и над имотот на должник - поединец кој имал регистрирана дејност. Законот за стечај содржи решенија за отворање стечајна постапка и на други субјекти, но бидејќи тие не се предмет на интерес на ова истражување, нема посебно да бидат елборирани. На ова место треба да се истакне дека стечајна постапка не може да се спроведе над имотот на Република Македонија, над фондовите што се финансираат од Буџетот на Република Македонија, фондовите за пензиско и инвалидско осигурување, Фондот за здравствено осигурување, единиците на локалната самоуправа, органите на државната управа, како и на други правни лица со јавно овластување, ако тие со закон се изземени од стечајната постапка. Според Законот за стечај, основен услов за отворање

стечајна постапка над едно трговско друштво е неговата неспособност да ги извршува неговите парични обврски, односно стечај или реорганизација над стечајниот должник се спроведува кога стечајниот должник е неспособен за плаќање. Според Законот за стечај, ќе се смета дека должникот е неспособен за плаќање ако во период од 45 дена од која било негова сметка, кај кој било носител на платниот промет, не е исплатен износот што требало да биде исплатен врз основа на важечките основи за плаќање.

Меѓутоа, законодавецот дал можност овие одредби да не се применуваат, доколку должникот во текот на претходната постапка ги исплатил сите побарувања што требало, врз основа на важечките основи за наплата, да ги исплати од сите негови сметки или ако дојде до преземање на неговиот долг од страна на друг субјект. Намирената обврска должникот може да ја докаже само со јавна исправа или со потврда издадена од Централниот регистар на Република Македонија (во натамошниот текст: Централниот регистар).

Стечајниот судија, на предлог за поведување стечајна постапка, поднесен од доверителот, именува стечаен управник (во натамошниот текст: предлагач). Во случај кога должникот е предлагач за отворање на стечајна постапка, тој нема право да предложи стечаен управник. Во овој случај, пак, кога предлагач е должникот, стечајниот судија именува стечаен управник со мандат до првото собрание на доверители на коешто доверителите одлучуваат дали именуваниот стечаен управник ќе продолжи да ја води стечајната постапка или ќе именуваат друг стечаен управник.

Предложениот стечаен управник има обврска да достави преглед на стечајните постапки во коишто е именуван за стечаен управник. Постапувајќи по предлогот, стечајниот судија ќе го има предвид бројот на стечајните постапки за коишто е именуван стечајниот управник и обемот на работите во тие постапки. Ваквиот начин на именување на стечајни управници многу ретко се применува, па оттука во праксата има состојба 5 стечајни управници да водат 93 стечајни постапки со просечно времетраење од 3,71 години (3 години и 8,5 месеци) или заедно со групата стечајни управници од 11-14 стечајни постапки, 10 стечајни управници водат 155 стечајни постапки, со времетраење од 3,4 години (3 години и 5 месеци), сметано до 30 септември 2010 година. Од друга страна, пак, 9 стечајни управници не водат ниту една стечајна постапка.

Имајќи го предвид начелото на итност на стечајната постапка, посебно е значајно, при

именувањето стечаен управник, да се согледа неговата ефикасност во работата, т.е. колку стечајни постапки заклучил во одреден временски период. Состојбите во Република Македонија укажуваат на тоа дека стапката на заклучување е најголема кај стечајните управници кои водат од 5-10 стечајни постапки, каде што се вклучени 18 стечајни управници. Натаму, следуваат стечајните управници од групата со 1-4 стечајни постапки каде што се вклучени 37 стечајни управници. Најмала е стапката на заклучување кај оние стечајни управници кои водат над 15 стечајни постапки. Овие податоци водат кон заклучок дека е потребно стечајните постапки порамномерно да се распоредуваат, што значи дека треба доследно да се применува Законот за стечај, член 31 став 4 и 5.

Притоа, стечајниот судија ќе го именува стечајниот управник на нов предмет ако тој постапувал во вршењето на својата работа на стечајните предмети за коишто бил именуван за стечаен управник во роковите определени со Законот за стечај и задолженијата што му ги определил стечајниот судија, одборот на доверители или собранието на доверители. Ако стечајниот судија не го прифати предложениот стечаен управник, поради ограничувањата определени во Законот за стечај, тогаш предлагачот веднаш ќе предложи именување друг стечаен управник.

На првото собрание на доверители, по именувањето на стечајниот управник од страна на стечајниот судија, доверителите можат, наместо стечајниот управник кој е именуван од негова страна, да именуваат друг стечаен управник. Стечајниот судија донесува решение со коешто го потврдува именувањето на стечајниот управник, освен ако постојат ограничувања определени со Законот за стечај. Ако стечајниот судија не донесе решение во рок од три дена од денот на одржувањето на собранието на доверителите, тогаш ќе се смета дека тој го потврдил именувањето на стечајниот управник.

Стечајниот управник го застапува и претставува должникот само за оние работи што се однесуваат на стечајната постапка и стечајната маса. Ако должникот - правно лице продолжува да работи во текот на стечајната постапка, тогаш работењето го води стечајниот управник. Стечајниот управник ги води само оние работи на должникот – поединец што се однесуваат на стечајната маса и го застапува, како стечаен должник, со овластувања на законски застапник.

Дали си и ти дел од Web 2.0?

Марјан Ангелески

Web-от недвосмислено стана еден од најважните поими во почетокот на 21. век, еволуирајќи од ентузијазам на неколку визионери во ткиво коешто сè помоќно се шири низ секој дел од нашите животи. Денес, повеќето од медиумите, вклучувајќи ги и весниците, телевизијата, радијата и сл. или, пак комуникациските средства, како што е електронската пошта или телефонот, станаа дел од web.

Честопати интернет ерата, во периодот пред 1999 година, експертите ја нарекуваат “Read-Only” ера. Во овој период улогата на интернет корисниците беше лимитирана на пасивно читање на информациите што им беа презентирани. Најдобра илустрација за овој период се милионите статички интернет страници што се изродија за време на dot-com експанзијата. Овие интернет страници не овозможуваат активна комуникација или двонасочен тек на информации, но тоа беше време кога, сепак, информацијата го имаше главниот збор. Имено, Web-от првобитно беше замислен како интернет сервис преку којшто научниците ќе можат да ги објавуваат своите истражувања за тие да бидат достапни до сите заинтересирани корисници. World Wide Web (www) своите почетоци ги има уште во 1980 година во CERN – швајцарска организација за нуклеарни истражувања, каде што Tim Berners Lee започнал со работа на својата идеја којашто тогаш ја нарекол ENQUIRE. Во април 1993 година CERN објавува дека World Wide Web сервисот ќе биде слободен систем без надомест за користење. Гледано од денешна перспектива, во почетокот содржините на web беа многу слични со оние на списанијата, но во дигитална форма лесна за пребарување. Во тоа време интеракцијата воопшто не била важна, туку најбитно било да се достави информацијата до корисниците.

Значи, сопственикот на страницата беше тој што креира содржина и во соодветна форма ја поставува на интернет страницата, а посетителите ги читаат поставените содржини, без можност да учествуваат во нивното креирање и модифицирање. Овој, претходно опишан концепт, е наречен web 1.0. Имајќи ги предвид активностите на корисниците околу генерирањето содржини во облик на идеја, текст, видео или слика, Tim O'Reilly организира конференција на којашто за првпат во 2004 година

беше формализиран еден нов термин што учесниците на конференцијата го нарекле web 2.0. Овој поим и официјално од страна на Global Language Monitor, во 2009 година, беше прогласен за милионити англиски збор.

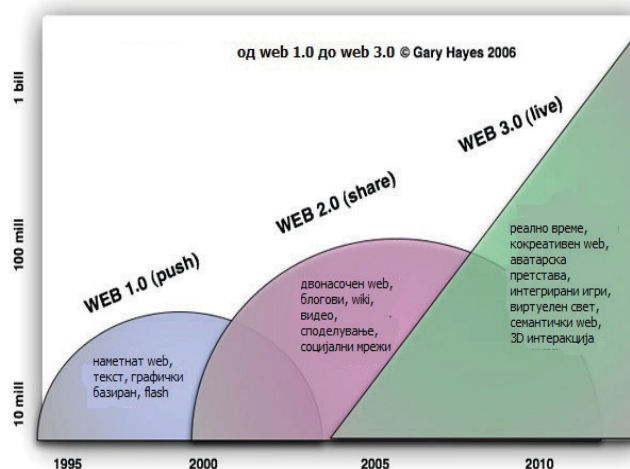
Web 2.0 е поим што укажува на развојот на интернетот во платформа којашто, со помош на низа разновидни механизми и технологии, на корисниците им ја олеснува комуникацијата и овозможува задоволување на нивните интереси и потреби. Терминот web 2.0 упатува на нова генерација интернет услуги коишто, наместо еднонасочен протек на информации, карактеристичен за web 1.0 концептот, подразбира интерактивна двонасочна комуникација меѓу корисниците и компјутерите со што корисникот од пасивен конзумент станува активен учесник. Web 2.0 е тренд во World Wide Web технологијата заснован на социјална компонента, којашто на корисниците им овозможува соработка во креирањето web содржини. Значи, со тек на време се јавила потреба самиот корисник, на различни начини, да учествува во менувањето на содржините на web, но и апликациите да се унапредат во таа насока. Web 2.0 вклучува социјални мрежи, блогови, wiki страници, страници за размена на видео материјали, RSS и сл.

Разликата меѓу web 1.0 и web 2.0 е претставена на следнава слика:

Во деловниот свет web 2.0 станува интересен во последниве години кога сè повеќе луѓе инвестирале во web 2.0 проектите, додека „големите играчи“ (како Google, Yahoo, eBay и сл.) тргнаа во купување такви проекти. Главните промени се однесувале на нивната интерактивност: посетителите престанале да бидат само читатели на коишто им се сервира готова и непроменета информација, туку добиле можност сами да учествуваат во создавањето содржини и притоа да ги делат своите ставови со другите посетители. Наведената промена значела дека улогата на сопствениците на web страниците значително се намалила, а уредувањето на содржините на web страниците преминува на крајните корисници. Значи, посетителите на интернет страниците повеќе не се публика, којашто немо и пасивно прима информации, туку учествува во нивното создавање, дополнување, модифицирање и пренесување.

Генерално, web 2.0 апликациите можат да бидат: социјални мрежи (Facebook, MySpace, Twitter), mash-up или миксирани апликации (решенија што комбинираат решенија на повеќе различни online сервиси и нудат сопствена единствена услуга. На пример, Wikipediavision ги комбинира Google Map и најновите промени генерирани во Wikipedia), Wiki апликации (посетителите сами создаваат, модифицираат или бришат содржини во соработка со други посетители, на пример Wikipedia, wikibooks, wiki.answers и сл.), блогови (сопственикот на блогот создава содржина, додека посетителите коментираат и расправаат за содржината), системи за делење информации и содржини од различен тип (YouTube, Flickr, Photobucket).

креатор на идејата за менување на бизнис приходот во 1952 година. Во 1944 година тој ја добива наградата „Златен медал“ што ја доделува Американскиот институт за овластени јавни сметководители. Вредно е да се истакне дека Сметководствениот дом на славата бил основан во Државниот универзитет во Охајо (The Ohio State University) во 1950 година, а идејата се јавила уште во 1938 година во Заводот за сметководство на Охајо, од страна на Томас Џ. Барнс и Едвард Н. Кофман за потребите на почесните сметководители кои имале дадено придонес или сè уште придонесувале за унапредување на сметководството и сметководствената професија во почетокот на дваесеттиот век. До 2013 година 90 истакнати сметководители од САД и од други земји биле избрани во Сметководствениот дом на славата. Освен тоа што изборот во Сметководствениот дом на славата е наменет за оддавање почит на избраните тој, исто така, е наменет за признавање на истакнати придонеси за напредокот на сметководството во кое било од неговите различни полиња. Евиденцијата и потврдата вклучува придонеси за сметководствено истражување и литература, значајна функција во професионални сметководствени организации, широко препознавање како авторитет во одделни полиња на сметководството, унапредување на сметководствената едукација и јавниот сектор.

За една личност да биде избрана за член во Сметководствениот дом на славата мора да има достигнато еминентна позиција во неговата или нејзината природа од каде што може да се процени придонесот. Изборите во Сметководствениот дом на славата се вршат од страна на Одборот за номинации, кој е составен од 50 еминентни сметководители во секоја од следниве три групи: јавни сметководители, едукатори и владини сметководители, и сметководители од индустријата.

Секој член на Управниот одбор има ограничен мандат. Започнувајќи од 1973 година членството во Одборот станало меѓународно. Покрај членовите од САД, сегашниот Одбор вклучува членови од следниве земји: Австралија, Канада, В. Британија, Јапонија и Мексико. Номинацијата и изборот во Сметководствениот Дом на славата од страна на Одборот се врши на годишно ниво, преку пошта, во два чекора. Во првиот чекор одделни членови на Одборот се прашуваат за номинирање на живи или починати сметководители за можен избор во Сметководствениот дом на славата. Од овие прелиминарни номинации се подготвува гласачко ливче, коешто ги содржи имињата по азбучен ред, но не повеќе од четири можни кандидати. Потоа,

во вториот чекор членовите на Одборот ги даваат нивните гласови за еден од четворицата номинирани кандидати. Кандидатот, кој има добиено најмногу гласови, се избира за член во Домот. Ако се случи неколку кандидати да добијат ист број гласови, тогаш можат да бидат избрани повеќе од еден кандидат.

Потврдата за изборот во Сметководствениот дом на славата има повеќе форми. Имено, прво, се доделува сертификат со печат од Државниот универзитет во Охајо, исто така, потпишан од претседателот на Универзитетот, како и претставник на Управниот одбор за номинации, кој ги претставува и ги потврдува избраните личности. Доколку избраното лице е починато, тогаш доаѓа негов претставник. Натаму, имињата на избраните лица се испишани на лента и фотографски портрет, заедно со цитат со којшто се потврдува и претставува изборот. Тие се постојано истакнати во ходниците на Фишер бизнис колеџот (Fisher College of Business) при Државниот универзитет во Охајо. Во 1995 година, оваа презентација на истакнати членови од Сметководствениот дом на славата е внесена и додадена на светската интернет мрежа. Презентацијата на сертификатот вообичаено се случува на годишната средба на Американската сметководствена асоцијација (AAA – American Accounting Association).

Меѓу изданијата од Сметководствениот дом на славата вредно е да се спомене „Серија во сметководствената историја“ (“Series in Accounting History”), што е дистрибуирана од страна на Департментот за сметководство и менаџмент информациски системи (Department of Accounting and Management Information Systems) на Фишер бизнис колеџот при Државниот универзитет во Охајо. Оваа серија на книги ги вклучува собраните дела на членовите од Сметководствениот дом на славата и како стручна литература, има голема вредност за сите стручњаци од областа на сметководството.

Електронските аукции, денес, претставуваат важен канал за продавање и купување за многу компании и индивидуалци. Со примената на интернетот, како основна инфраструктура во работење и намножувањето на интернет корисниците, се придонесува аукциите да се реализираат со намалени трансакциски трошоци. Тие придонесуваат за зголемување на профитабилноста и на оние кои купуваат, и на оние кои ги продаваат производите и услугите. Со оглед на фактот што кај одделни апликации на е-работењето, како што се и е-аукциите, времето за спроведување на целокупната трансакција е од голема важност, доаѓа до израз улогата и способноста на интелегентните агенти за класификација на мноштвото пристигнати барања во значително краток временски период. Освен зголемувањето на ефикасноста, интелегентните агенти ја подобруваат и ефективностa на одделните трансакции, што се согледува преку изборот на поповолен производ, а што е од голема важност за учесниците во електронските аукции.

Електронските аукции им овозможуваат пристап на купувачите до саканите производи и услуги насекаде каде што се спроведуваат аукциите. Покрај тоа, и на купувачите, и на продавачите им се на располагање речиси сите информации за пазарот, и тоа за цените, производите, тековното снабдување, побарувачката и тн. Основни карактеристики на електронската аукција се следниве: прво, аукцијата е наддавање меѓу продавачите или купувачите; и второ, аукцијата може ценовно да се зголемува (forward) или ценовно да се намалува (reverse).

Електронските аукции, денес, имаат голема експанзија, и тоа како резултат на следниве фактори: стандардизираната презентација на предметите на трговија со којашто е едноставно да се управува; комуникациската инфраструктура на врски со голем број потенцијални купувачи и деловни партнери – глобален настап; развојот на стандардните механизми за пребарување и развиените системи на механизми за плаќање со висок степен на сигурност. Битна карактеристика на аукциите е што се реализираат во реално време. Ова значи дека клиентите секогаш имаат моментално видливи информации. Тоа е особено важно за аукциите што

се реализираат во релативно кратко време (околу 30 минути), каде што фреквенцијата на понудите релативно е висока. Аукцијата може да се состои од неколку слотови, дозволувајќи му на купувачот производите да ги подели на неколку добавувачи. Тоа овозможува да се спречи зависноста од само еден набавувач, но и да се подели на различни делови за испорака. Различни аукции можат да зависат едни од други. Лицата во одделна аукција можат да учествуваат во различни улоги: аукционер, понудувач, иницијатор на аукцијата (купувачот во обратна аукција, продавачот во нормални аукции). Различните улоги имаат различни информации. На пример, само аукционерот може да има информации за понудите на своите понудувачи во текот на аукцијата. Понудувачите се јавуваат едни спроти други анонимно, но знаат колку конкуренти постојат.

Постојат голем број видови електронски аукции, и тоа според бројот на учесниците, според расположливите информации, траењето, количината на производи што се предмет на аукција и сл., а сите тие имаат свои специфичности. Посебен акцент се става на аукциите што се применуваат во двата основни вида на електронско работење, односно во B2B и B2C електронското работење. Имено, бројот на B2B електронските пазари на коишто се преговара со аукциски механизам е во постојан раст. Предностите пред традиционалните методи на тргување се: поголем пазар, помали залихи, намалени трошоци на трансакциите, глобална експанзија и ефикасно определување на цените. Во овој модел на електронски пазар аукциите можат да се класифицираат како куповно ориентирани (т.е. реверзни аукции), продажно-ориентирани (еден продавач и повеќе купувачи) и комбинирани аукции (купувачите можат да купуваат различни комбинации на производи/услуги). Како посебен облик на електронска аукција се јавува реверзната аукција, со оглед на фактот што овие аукции се водечки тренд во електронското работење, во областа на набавката во светот. Тие имаат значајно влијание и врз купувачите и врз добавувачите во поглед на намалувањето на трошоците и зголемувањето на конкурентноста. Реверзната аукција е најчест модел на аукција за големи набавки (во однос на количините или цените). Овој вид аукција може да се реализира на сајтот на купувачот или на сајтот од трето лице. На пример, eBay е најпознат сајт на трето лице на којшто се извршуваат аукциите и на него можат да се најдат стотици илјади производи во неколку видови аукции. Имено, повеќе од 300 големи компании нудат

online аукции. Аукциските сајтови заработуваат, земајќи провизија од двете страни. Додека, пак, во B2C електронските пазари, најчесто, се користат англиската аукција (т.е. стандардна аукција, позната како отворена аукција со ниска почетна цена којашто се зголемува), холандската аукција (аукција со намалување на цената), Vickrey-овата аукција (каде што понудите се доставуваат затворени), аукцијата со запечатени понуди и плаќање според највисоката понудена цена од едностраната аукција (дозволен се само понуди за купување или понуди за продавање) и континуирана двострука аукција од двостраните аукции (дозволен се и понуди за купување, и понуди за продажба).

Бенефитите од е-аукциите можат да се разгледуваат од аспект на продавачите, но и од аспект на купувачите.

Предности на е-аукциите за продавачите се: прво, зголемени приходи преку проширување на базата на потрошувачи и намалување на временскиот циклус. Со е-аукциите продавачите можат да ги пронајдат најзаинтересираните купувачи на најефикасен начин и да го продадат производот/услугата по цена еднаква на онаа според којашто го вреднува купувачот за тој производ/услуга.

Тоа ја елиминира потребата од предвидување на побарувачката и ризикот од премногу високи или ниски цени;

второ, оптимален ценовен амбиент. Продавачите можат да ги употребат собраните информации за чувствителноста на цената од сетот на цените на другите фиксни ценовни пазари;

трето, непосредување. Продавачите можат да добијат повеќе профит од клиентите, нудејќи им предмети директно, наместо да одат преку скап посредник или со користење скапа физичка аукција;

четврто, подобри односи со клиентите. Купувачите и продавачите имаат повеќе можности и време да комуницираат едни со други, со тоа се создава чувство на заеднички дух и лојалност. Покрај тоа, со примената на информациите, собрани според интересите на клиентите, продавачите ги подобруваат искуствата на севкупната е-трговија со реализација на персонализирани содржини на купувачите и, на тој начин, ги подобруваат односите со клиентите;

петто, ликвидација. Продавачите многу брзо можат да се ослободат од големите количини застарени предмети.

Бенефити од е-аукциите за купувачите се:

прво, можност да најдат уникатни и колекционерски предмети;

второ, можност за договор. Наместо купување според фиксна цена, купувачите можат да користат механизам за наддавање, преку договор со продавачите за цената што тие се подготвени да ја платат;

трето, забава. Учество во електронска аукција може да биде забавно и возбудливо. Интеракцијата меѓу купувачите и продавачите може да создаде добра волја и позитивни чувства;

четврто, анонимност. Купувачите, во процесот на е-аукцијата можат да останат анонимни; и петто, комфорност. Купувачите можат да тргуваат од каде било, дури и преку мобилен телефон (мобилен трговија).

Ограничувања на е-аукциите се:

прво, можност за измама. Во многу случаи предметите на аукцијата се уникатни или антички. Со оглед на фактот што купувачите не можат да ги видат, тие можат да добијат дефектен производ. Исто така, и купувачите можат да извршат измама. Значи, степенот на ризик во е-аукциите е многу висок;

второ, ограничено учество. Имено, некои аукции се само со покана, додека други се отворени само за концесионери;

трето, безбедност. Некои од C2C аукциите, што се реализираат на интернет не се безбедни, а и некои од учесниците се плашат од недостаток на безбедност, од друга страна. Додека, пак, некои B2B аукции се реализираат на високо безбеден начин;

четврто, софтверот. Само неколку софтверски решенија можат да ја поддржат динамичната трговија во поглед на оптимизацијата на ценовните стратегии.

Во овој број на Еквилибриум го претставуваме профилот на Кристофер Кинтос кој е волонтер на Мировниот корпус од Соединетите Американски Држави (САД). Тој работи во АИЕСЕК на Економскиот факултет-Прилеп и особено е среќен што живее во Р. Македонија. Можеби повеќето од вас сте го виделе Кристофер меѓу колегите, а најчесто со членовите од АИЕСЕК, разговарајќи за проектите или уживајќи на кафе во центарот на градот. Во продолжение ги пренесуваме неговите размисли за неговиот престој во Р. Македонија.

Мировниот корпус е владина програма којашто испраќа граѓани на САД во земји во развој за да овозможат поддршка и помош, како и пренесување на знаења на популацијата или организации во тие земји. Волонтерите на Мировниот корпус се присутни во многу региони во светот, вклучувајќи ги: Европа, Африка, Азија, Латинска Америка и Пацификот. Исто така, Мировниот корпус овозможува самите волонтери да научат повеќе за луѓето и културата во државите во коишто живеат, а своите домаќини да ги научат за американската култура. На оние кои ќе се пријават да бидат волонтери во Мировниот корпус им се определува земја во која ќе престојуваат, а јас сум среќен што дојдов во Р. Македонија.

Откако дојдов во Р. Македонија, во септември 2013 година, сите ме прашуваат каде е поубаво, во Македонија или САД? Одговорот на ова прашање никогаш не е лесно да се даде, затоа што и двете држави имаат интересни аспекти, а и проблеми, па не можат да се споредуваат. Соединетите Американски Држави се навистина поголеми за разлика од Р. Македонија и нудат различни култури, градови и пејзажи. Но, од друга страна и македонската култура интригира и секој ден доживувам нешто ново. Имав можност да патувам на многу места во државава и посетив неколку градови, како што се: Скопје, Тетово, Куманово, Пробиштип, Велес, Битола, Охрид, Струга и, се разбира, Прилеп. Исто така, имав среќа тука да прославам два фестивала, а тоа се: Пителијадата во Велес и Карневалот во Вевчани.

Лично, најголемиот културен шок што го доживеав беше во првите десет недели кога престојував во место наречено Лозово, што се наоѓа меѓу Велес

и Свети Николе. Јас потекнувам од Чикаго, кој е трет најголем град во Соединетите Американски Држави па, адаптирањето во малечко место беше многу тешко за мене. На пример, таму живеат мал број млади лица, затоа што повеќето се отселени во други градови, најчесто заради студирање. Јас живеам со семејство-домаќин и бев импресиониран од нивните работни навики, зашто тие се занимаваа со одгледување тутун од утро до вечер. Затоа, секоја вечер бев приморан да легнувам околу 10 часот, а станував многу рано наутро. Навистина уживав во природните убавини на македонското село, па заедно со останатите волонтери честопати се искачувавме по планините и шетавме во шумите или пешачевме по завршувањето на часовите по македонски јазик. Откако се преселив во Прилеп, се запознав со многу млади, паметни студенти коишто го развиваат својот потенцијал низ организацијата наречена АИЕСЕК. Пред да дојдам во Р. Македонија студирав економија на Универзитетот во Чикаго, а по завршувањето на студиите работев во администрацијата на универзитетот, па се прашував каков е образовниот систем во Р. Македонија и по што се разликува од оној во САД? Откако започнав да работам во АИЕСЕК и да учам за нивната мисија, бев импресиониран од фактот дека студентите во организацијата се подготвуваат со истите вештини и знаења, како и студентите од САД за својот натамошен професионален развој.

АИЕСЕК-Прилеп на студентите им овозможува да ги тестираат знаењата што ги стекнуваат со студирањето низ пракса и стекнување на искуство. Студентите коишто се определуваат на ваква пракса или директно работат во компанија низ програмата за пракса или, пак, стекнуваат важни професионални вештини низ волонтерската програма. Среќен сум што научив дека АИЕСЕК се обврзува да ги поддржи локалните студенти со овозможување можности за градење на нивните вештини.

Исто така, се запознав и со други млади лица и започнав да дознавам повеќе за нив, па сфатив дека многу студенти овде се загрижени за својата иднина. Од нив бев информиран дека Р. Македонија се соочува со голема невработеност меѓу младите, како впрочем и голем број други држави. Слушајќи ги успешните приказни од студентите кои се приклучиле на програмата за пракса преку АИЕСЕК, се добива впечаток дека има надеж за студентите кои сакаат да преземат ризик и да стекнат искуство. Слушнав и дека некои студенти од Р. Македонија, кои учествувале во

размена меѓу држави, како Италија и Индија, добиле понуда за цело работно време во компанијата, откако ја завршиле праксата. Останатите студенти се вратиле во Р. Македонија за да бараат работа и да ги применат своите вештини тука.

Во многу погледи Р. Македонија е мала држава и повеќето од моите пријатели и семејството не ни знаеја каде е на географската карта пред да дојдам овде преку Мировниот корпус. Сепак, секој ден сум инспириран од мотивацијата и знаењето на луѓето тука. Низ работата во АИЕСЕК сфатив дека организацијата е насочена кон подобрување на вештините и искуствата на младите Македонци. Низ размените младите им покажуваат на останатите во светот дека Р. Македонија и овозможува на Европа и на остатокот на светот талент и можност за развивање. Затоа, благодарен сум што работам во АИЕСЕК, што се запознав со студентите и професорите на Економскиот факултет-Прилеп и што живеам во прекрасната Македонија.

„Млади амбасадори за помирување“ беше називот на конференцијата организирана од страна на организацијата Младински одбор за образование во периодот од 8 до 13 декември 2013 година, во Белград, а беше финансирана од Британска амбасада. Во шестдневниот престој, преку предавања, посети и дискусии, 20 учесници од Македонија, Србија, Босна и Херцеговина и Косово имаа можност да ги разменат своите искуства, ставови, мислења, познавања за меѓународните односи, како и за односите меѓу етничките групи во своите држави, што воедно беше и целта на оваа програма, користејќи ја европската интеграција како помошен механизам.

Знаејќи дека овој регион е оптоварен со нерешени прашања од историски, политички и социјален карактер, се разговараше на повеќе теми, и тоа историјата и човековите права, решавањето конфликти, европските предизвици, етиката и одговорноста. Еден од младите амбасадори, кои зедоа учество во оваа програма, беше и Викторија Петреска, апсолвент на Економски факултет-Прилеп. Во продолжение, во прво лице, ги пренесуваме искуствата на Викторија која е активна во невладиниот сектор веќе 7 години.

Учеството во програмата „Млади амбасадори за помирување“ за мене претставува огромно искуство и ми помогна да ги согледам работите од друг агол. Размената на искуства и дискусијата што ја имав со претставниците од другите држави беше од непроценлива вредност. Имавме важни посети на државни институции, на пример: Српскиот суд за воени злосторства и Центарот за хуманитарно право, каде што имавме можност да разговараме со носители на јавни функции и креаторите на политиката во регионот. Она што е од суштинско значење е тоа што успеавме да креираме мрежа на контакти со другите млади амбасадори од регионот и договоривме идни соработки на полето на човековите права, решавањето конфликти и европските предизвици.

Меѓу другото, имавме средба и со амбасадорот на Хрватска, неговата екселенција Гордан Марковиќ, потоа амбасадорот на Европската унија во Белград, Мајкл Девенпорт, и министерот за евроинтеграции на Србија, г-дин Бранко Ружиќ, како и со други политичари и универзитетски професори. Предавањата за евро-интеграциите, како

и средбите со видни личности на конференцијата овозможија учесниците подлабоко да се запознаат со правилата, законите и начините за влегување во ЕУ. Од друга страна, темите поврзани со идентитетот, војната, историјата, правото, човековите права и меѓународните односи придонесоа за проширување на знаењата и мислењата на учесниците.

Освен тоа, преку кратки документарни филмови, беа прикажани неправдите нанесени на граѓаните за време на војните во Србија, Хрватска, Босна и Херцеговина, Косово, како и за немирите во Македонија. Со објективно, совесно и толерантно размислување, со отворени и искрени намери за прифаќање на другата страна по шестдневните долготрајни, но многу корисни и интересни сесии учесниците се здобија со титула „Млад амбасадор за помирување“, при што беа доделени сертификати и медали од претставникот на Британската амбасада во Србија, Dominic-Haydn Braithwaite, советник за конфликти во регионот, со што се заокружи успехот на целиот настан.

Лично сметам дека во јавноста недоволно се зборува за проблемите во регионот и сè повеќе се истакнуваат и се наметнуваат непријателските односи што постојат меѓу луѓето. Токму овој семинар беше одлична можност младите да се запознаат и да го сфатат значењето на мирното решавање на постојните проблеми, да увидат дека вистината се наоѓа некаде на средината и дека е неопходна соработка на сите полиња за да можеме да креираме подобра иднина за нас и генерациите по нас. Затоа, во следниот период планирам стекнатото знаење да го пренесам врз младите луѓе во околината, преку организирање панели за дискусија, дебати и работилници, каде што младите ќе можат да разговараат и да ги истакнат нивните ставови поврзани со човековите права, решавањето конфликти по мирен пат, како и за европските предизвици.

МОЈОТ ИЗБОР Е ...

- Традиција и квалитет
- Широк избор на студиски програми
- Целосна посветеност на потребите на студентите
- Одлични просторни и технички услови
- Практични знаења

СТУДИСКИ ПРОГРАМИ ПРВ ЦИКЛУС

Четиригодишни студии (240 ЕКТС)

- Е-бизнис
- Меѓународна економија и бизнис
- Сметководство, финансии и ревизија
- Маркетинг менаџмент
- Менаџмент и бизнис
- Банкарство и финансиски менаџмент
- Иновациски и проектен менаџмент

Тригодишни студии (180 ЕКТС)

- Бизнис информатика

СТУДИСКИ ПРОГРАМИ ВТОР ЦИКЛУС

Едногодишни студии (60 ЕКТС)

- Е-бизнис
- Меѓународна економија и бизнис
- Сметководство, финансии и ревизија
- Маркетинг менаџмент
- Банкарство
- Менаџмент
- Иновациски и проектен менаџмент

Двегодишни студии (120 ЕКТС)

- Финансиски менаџмент
- Бизнис администрација – менаџмент
- модули:
 - Претприемништво и менаџмент на мали бизниси
 - Менаџмент
- Бизнис информатика

Doctoral Programme in Entrepreneurship and SME Management at the Faculty of Economics - Prilep

New Cycle

Join the uniqueness

The Doctoral Programme is a result of a DOCSMES Tempus Project undertaken by 8 university partners from EU and Western Balkans

- Doctoral Programme as a third cycle
- European style of education
- Entire Programme in English
- Top lecturers from recognized EU universities
- Mentors available from EU universities
- Extensive training in research methods
- Access to state of the art technology and equipment
- Access to the most contemporary literature in the field
- Possibility for double diploma
- Great network of companies for doing research

Tempus

More info at:

www.docsmes.edu.mk
www.eccfp.uklo.edu.mk
www.uklo.edu.mk

Економски факултет - Прилеп

Маркова 133
тел:048 427 020 факс: 048 426 927
www.eccfp.edu.mk
eccfp@uklo.edu.mk